

SASTAVOM

Treći tekst serijala „Sigurna kuća“: pitanje financijske i sigurnosne održivosti sigurnih kuća

Problemi u zaštiti žrtava nasilja: financijski izazovi i prijetnje sigurnosti

Dinka Premužić 16.10.2025.

Foto: Freepik

U novinarsko – istraživačkom projektu „Sigurna kuća“ Dinka piše o nastanku i razvoju sigurnih kuća kroz institucionalne i nevladine okvire, o njihovoj svrsi i ulozi u postojećem zakonskom okviru te o situaciji na terenu u kojoj stotine žena i djece koriste sigurne kuće kao jedino mjesto koje im osigurava osnovnu zaštitu života. Serijal će se sastojati od pet tekstova, a pred vama je treći tekst.

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike **osigurava financijska sredstva za 23, od ukupno 26 skloništa za žrtve nasilja u RH**, prema dopisu kojeg su poslali. Ostala tri skloništa imaju osigurane druge izvore financiranja, odnosno jedno se financira iz proračuna Grada Zagreba, drugo izravno iz državnog proračuna Republike Hrvatske budući da je dio ustanove korisnika sredstava Državnog proračuna, a treće iz donacija i drugih izvora. Pritom je važno napomenuti da **civilne udruge koje pružaju sklonište žrtvama nasilja nisu u potpunosti financirane od strane Ministarstva, već samo djelomično**, što otežava njihovu svakodnevnu funkcionalnost i pružanje adekvatne zaštite i podrške žrtvama.

Bitno je naglasiti da su korisnicama/ima skloništa za žrtve nasilja **dostupne sve usluge potpuno besplatno**. To uključuje siguran smještaj, prehranu, higijenske potrepštine, psihološku podršku, pravnu i medicinsku pomoć, savjetovanje i psihoterapiju, podršku u ostvarivanju socijalnih prava, edukativne i radno-okupacione aktivnosti, pomoć pri zapošljavanju i osamostaljivanju, kao i pratnju prilikom odlazaka na sud, policiju, centre za socijalni rad i druge relevantne institucije.

Osim iz državnog proračuna, skloništa financijsku potporu mogu ostvariti i iz proračuna gradova i županija te drugih izvora, primjerice donacija ili natječaja, te međunarodne pomoći srodnih organizacija iz inozemstva.

Izazovi u financiranju skloništa za žrtve obiteljskog nasilja

U Zadru djeluje [Udruga za pomoć ženi i djetetu 'Duga'](#) u sklopu koje radi savjetovalište i sklonište za žrtve obiteljskog nasilja 'Mala kuća'. Udruga postoji od 1999. godine. U početku su pružali samo uslugu SOS telefona, a sklonište i savjetovalište počelo je s radom 2007. godine. Kapacitet je deset mjesta i **do danas su pružili smještaj oko 100 korisnica**. Kroz savjetovalište je godišnje uključeno oko 30-tak obitelji te primaju oko 200- tinjak telefonskih poziva godišnje. Predsjednica Udruge 'Duga' Zadar, **Adela Pece**, mag. soc. rada, navela je da se njihova ustanova financira iz državnog proračuna, iz proračuna jedinica lokalne samouprave (*Grad i Županija*) te donacija i projekata. Ističe da imaju dobru suradnju s Gradom i Županijom, ali ipak naglašava da su im potrebni i ostali načini financiranja s pomoću kojih uspijevaju funkcionirati.

“Kako se naše sklonište nalazi u kući koja je u vlasništvu Grada Zadra, najveći izazov je održavanje kuće te povremeni građevinski zahvati koje je potrebno napraviti. Našim korisnicama uspijevamo zadovoljiti sve životne potrebe, od nabavke hrane, odjeće, obuće, školskih, higijenskih i medicinskih potrepština, financiranja vrtića, te raznih sportskih aktivnosti za djecu” istaknula je predsjednica.

Dugogodišnja predsjednica [ženske grupe "Korak"](#) iz Karlovca **Mirjana Duduković** ističe da financiranje udruga koje pružaju uslugu smještaja žrtvama nasilja od strane države već **desetljećima nije sustavno i adekvatno riješeno**. Navodi da su još 2008. godine potpisani tripartitni ugovori između tadašnjeg Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Grada i Županija za sedam skloništa, prema kojima su navedene institucije trebale financirati troškove regionalnih skloništa svaka po 30 posto, dok je udruga bila obvezna samostalno osigurati preostalih 10 posto sredstava. Međutim, sljedeće godine, 2009., uspjeli su ostvariti tek 60 posto planiranih sredstava jer je Grad dao manje, a Županija još manje od predviđenog iznosa (*odnosno postotka sufinanciranja*). **Nažalost, ugovorne obveze nisu se nastavile provoditi i ugovori nisu realizirani u praksi već**

od iduće godine. Danas, udruga prima tek oko 50 posto potrebnog financiranja ukupno od sva tri predviđena aktera.

„Problem je u samom modelu financiranja“, navodi predsjednica Duduković. Naime, nadležno Ministarstvo odredilo je maksimalni iznos od 60.000 eura za sva skloništa bez obzira koliko mjesta imaju, ne uzimajući u obzir stvarne potrebe korisnica i kapacitete pojedinih objekata.

„Kapacitet našeg skloništa je 25 kreveta i **ukupan određeni iznos koji godišnje primamo od Ministarstva, Županije i Grada nije dostatan.** Za potrebe skloništa zaposlene su tri stručne osobe: socijalna radnica, psihologica i voditeljica, a trebalo bi biti najmanje pet osoba s obzirom na opseg posla i **činjenicu da se radi i vikendima i blagdanima.** U cijeloj udruzi trenutačno je stalno zaposleno osam osoba, dok je nekada taj broj bio i dvostruko veći, ali zbog financija smanjeno je zapošljavanje, a nekad djelatnici i djelatnice sami odlaze, **nije lagano održavati motivaciju kada stalno radimo u neizvjesnosti hoćemo li dobiti projekte, a samim tim i sredstva**“, kazala je Duduković.

Dodaje da sudjeluju na natjecajima gdje god je moguće. Trenutno provode projekt Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije u suradnji sa [Ženskom sobom](#) za pratnju žrtava na sudove i druge institucije. Ove godine uspjele su realizirati pet trogodišnjih projekata s pomoću kojih pokrivaju dio troškova i održavaju edukacije.

„Tijekom edukacijskog putovanja na Island imala sam priliku upoznati njihov sustav financiranja skloništa za žrtve nasilja, **koji je u potpunosti temeljen na stvarnim potrebama korisnica.** Udruga na kraju svake godine podnese financijski plan za iduću godinu, a država potom odobrava i pokriva predviđena sredstva u cijelosti. Za razliku od tog modela, mi smo prisiljeni sudjelovati u velikom broju projekata kako bi uopće održali svoje djelovanje, a **primjerice rad na SOS telefonu s 24 satnim dežurstvima cijele godine, nimalo nije financiran od strane institucija, on je u potpunosti naš volonterski rad.** S obzirom na to da su državna sredstva određena, a ne prema stvarnim potrebama već u prvih pet mjeseci fiskalno opravdamo sva sredstva koja smo dobili za sva potraživanja uključujući

rad skloništa, u potpunosti sve potrebe korisnica, te savjetovalište, a za ostalih sedam mjeseci snalazimo se sami. **Zapravo mi smo državi vrlo isplativ servis. Kada bi država samostalno financirala rad skloništa za žrtve nasilja, savjetovališta i SOS telefona, troškovi bi bili znatno veći od sredstava koja se dodjeljuju našoj udruzi**", zaključuje Mirjana Duduković.

Važno je istaknuti da karlovačka ženska udruga "Korak" prima sve žene žrtve nasilja bez obzira na način pristizanja u sklonište. Ne žele ih dijeliti na one žrtve nasilja koje će dobiti uputnicu od Centra za socijalnu skrb ili neće. Zbog toga nemaju takav ugovor s Ministarstvom prema kojem bi žrtve stizale s uputnicom Centra što bi istovremeno značilo da Centar financira smještaj putem glavarine. **Žene žrtve nasilja su sve dobrodošle u sklonište, javile se one samoinicijativno ili Centar samo informirao udругu da postoji žrtva nasilja kojoj treba smještaj, bit će primljena bez obzira na to što za nju nitko ne plaća nadoknadu.**

„Oduvijek primamo sve žene žrtve nasilja, bez obzira je li netko za nju plaća naknadu ili ne. Nastojimo da svaka žena bude smještena, jer većina korisnica je nezaposlena i nema alternativu, a u pitanju je njihov opstanak. Smatramo da svaka žena koja je zlostavljana ima pravo na sklonište i kontinuirano pružamo tu mogućnost svima“, pojašnjava predsjednica Duduković.

Kad utočište više nije sigurno: opasnosti otkrivanja adrese sigurne kuće

Jedna od najvažnijih premisa života u sigurnoj kući za žrtvu je njezina sigurnost. Ne samo osjećaj sigurnosti, nego stvarna spoznaja da joj nasilnik/ica više ne može nauditi, da nema pristup do nje. To je osnova za osnaživanje žrtve kako bi mogla početi koncipirati život bez nasilja. **Kada adresa skloništa postane javna, ono više nije sigurno — za mnoge žrtve, to može značiti povratak u opasnost.** Sigurne kuće nisu samo zgrade, već posljednja linija obrane za mnoge žene i djecu koja bježe od nasilja, stoga je povjerljivost u njima ključna. Ipak, bilježimo slučajeve

otkrivanja tajnih adresa sigurnih kuća, čime se dovode u opasnost i žrtve i djelatnice/i skloništa.

U tim slučajevima, nerijetko se žrtva mora izmjestiti na drugu lokaciju, što nepotrebno uzrokuje dodatnu nesigurnost, strah i neizvjesnost te sve zahtjevne aspekte ponovne prilagodbe, pogotovo kada su u pitanju i maloljetna djeca.

Nekoliko je načina otkrivanja tajnih adresa sigurnih kuća: prvenstveno kroz službene spise te putem medija i društvenih mreža, a ponekad se dogodi da nasilnik pronade žrtvu ili korisnica skloništa sama nehotice odo gdje je smještena (1,2,3).

Suzana Šimac, dip. soc. radnica, voditeljica Caritasovog Prihvatilišta za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja u Šibeniku rekla nam je da su jednom imali slučaj pronalaska žrtve smještene u Prihvatilištu od strane nasilnika, ali sve su uspješno riješili uz pomoć policije, te je isti dobio zabranu prilaska. Iz ženske udruge *‘Korak’* Karlovac, također, potvrđuju da su imali slučajeve otkrivanja tajne adrese skloništa i napominju da je u manjim gradovima teže ostati anonimn.

„U našem dugogodišnjem radu smo imali svega nekoliko slučajeva kada su korisnice same otkrile adresu skloništa, nakon čega su bile opomenute, a nekima je i prekinut smještaj. Nismo imali slučajeve u kojima bi nasilnik došao do skloništa. Pokriveni smo video nadzorom vanjskog prostora, te imamo 24 sata uvid u kretanja oko skloništa“, kazali su nam iz udruge *„Duga“* Zadar.

A poznati su slučajevi u kojima je i **Grad Zagreb objavio lokacije skloništa za žene**. U nekim slučajevima je to morao napraviti jer je riječ o javnoj instituciji socijalne skrbi, a bilo je i situacija kad su na sjednici Poglavarstva novinarima podijeljeni materijali u kojima je jasno stajala adresa na kojoj će biti skrovište za žene žrtve nasilja (1,2,3).

Tajne adrese sigurnih kuća najčešće bivaju otkrivene kroz sudske spise, dokumentaciju Centra za socijalnu skrb te druge nadležne institucije koje sudjeluju u postupcima zaštite žrtava nasilja. Birokracija zahtjeva generalne

podatke osoba u postupcima i onda se greškama i nemarnošću, navodi trenutna adresa žrtve, a to je sigurna kuća (1,2,3).

Adrese sigurnih kuća: zakonske odrednice

[Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji](#) koji je bio na snazi do travnja prošle godine sadržavao je odredbe da žrtva ima pravo na tajnost podataka čijim bi otkrivanjem mogla biti ugrožena njena sigurnost ili sigurnost drugih osoba obuhvaćenih zakonom. **Međutim, u praksi ove se odredbe najčešće nisu provodile jer nije uvijek bilo jasno tko je odgovoran za otkrivanje adrese.** Institucije nisu uvijek bile dosljedne u primjeni tih zakonskih obveza i često komunikacija između sudova, centara za socijalni rad i drugih tijela nije bila koordinirana, što je dopuštalo curenje informacija.

[S novim Zakonom](#) donesene su izmjene koje su ojačale prava žrtava i preciznije reguliraju zaštitu njihovih podataka. U članku 6. Zakona (*posebno stavak koji govori o pravima žrtava NN 36/2024*) dodalo se i poboljšalo: pravo na tajnost podataka čijim bi otkrivanjem bila ugrožena sigurnost žrtve ili osoba koje se spominju u članku zakona; pravo žrtve da zahtijeva isključenje javnosti u sudskom postupku; pravo žrtve na obavijest o puštanju počinitelja, ukidanju mjera i slično. **U prekršajnim i drugim postupcima je preciznije propisano tko mora paziti na čuvanje identiteta i adrese žrtve i koje su sankcije za kršenje tih obaveza (veći fokus na odgovornost institucija).** Također, [Zakon o socijalnoj skrbi](#) u stavku 3. članka 163. **propisuje da se usluge skloništa pružaju na tajnoj lokaciji da bi se zaštitila sigurnost korisnika i djece.** Na međunarodnom nivou Hrvatsku obvezuju i standardi Vijeća Europe (*Istanbulska konvencija član 23.*) koji navodi da se **žrtvama, osobito ženama i njihovoj djeci, treba omogućiti siguran smještaj.**

Da bi se dodatno zaštitili, s obzirom na to da se još uvijek (*zbog ranije navedenih propusta*) događaju neželjeni slučajevi otkrivanja tajnih adresa, udruge i civilne ustanove donose interne pravilnike. **U svoje statute i unutarnje akte unose odredbu o tajnosti adrese i uspostavljaju protokole koji bi trebali spriječiti otkrivanja tajnih lokacija skloništa.** Prva organizacija u Republici Hrvatskoj koja je osigurala tajnu lokaciju skloništa za žene i djecu žrtve nasilja bila je [Autonomna ženska kuća Zagreb](#), čija je adresa skloništa proglašena službenom tajnom. Kako navode [na svojoj stranici](#), od 2007. godine Sklonište djeluje u novom gradskom prostoru kojeg su zajednički uredili Grad Zagreb i Vlada RH. Tom prilikom sklopljen je sporazum o tajnosti lokacije s najvišim stupnjem zaštite. U RH

otkrivanje službene tajne pod jurisdikcijom je **Kaznenog zakona**, a neovlašteno otkrivanje može rezultirati izricanjem kazne zatvora.

S obzirom na to da je navođenje adrese skloništa u službenim dokumentima često dovodilo do otkrivanja tajnih lokacija sigurnih kuća, ravnateljica Doma za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga – Zagreb“, dr. sc. **Željka Barić**, ispričala nam je o inicijativi pokrenutoj s ciljem sprječavanja takvih slučajeva.

„U 2023. godini smo pokrenuli i realizirali inicijativu koju je supotpisalo 22 skloništa iz RH pa je tadašnji predsjednik Vrhovnog suda **Radovan Dobronić** podržao i odobrio slanje okružnice svim sudovima kojima se u bilo kojoj procesnoj ulozi pojavljuje žrtva obiteljskog nasilja, **da se iz spisa izuzimaju dokumenti koji ukazuju na grad i naziv skloništa u kojem je žrtva privremeno smještena.**

Također, da se u sudskim pisarnicama ne upisuju na otpremi naziv i grad u kojem se nalazi sklonište, nego na znanje toj i toj (*žrtvi*) u sigurnoj kući. To u praksi znači da je dogovoreno da na presudi koju sud upućuje i počinitelju nasilja i žrtvi nasilja, bude navedeno na kraju teksta, da je ista otpremljena žrtvi (*po imenu i prezimenu*), ali se umjesto adrese i naziva skloništa u kojem se žrtva nalazi, stavlja samo: *‘sigurna kuća’*. Znači, otprema se vrši na: Ime i prezime, Sigurna kuća, bez navođenja ikakve adrese”, kazala je Barić.

Dodaje da su istu proceduru pokrenuli i dogovorili s Hrvatskim zavodom za socijalni rad koji je uputio okružnicu prema svim zavodima i područnim uredima za socijalni rad u Hrvatskoj, s obavezom izuzimanja iz spisa dokumenata iz kojih bi bila vidljiva lokacija i naziv skloništa kada otpremaju iz svojih pisarnica rješenja strankama, u ovom slučaju počinitelju nasilja i žrtvi.

“Administratorica/administrator iz odjela otpreme pošte ima adresu i grad gdje se nalazi sigurna kuća, na koju šalje poštu, da bi je žrtva mogla zaprimiti. **Postignuto je bitno u detalju da počinitelj nasilja nema evidentno vidljivo na presudi adresu i grad gdje se nalazi njegova partnerica – žrtva obiteljskog nasilja.** Inicijativa je bila uspješna, a u praksi svjedočimo da se upute provode“, rekla je Barić.

Osnovne prijetnje za stabilnu zaštitu žrtava nasilja su nedostatak financijskih sredstava i otkrivanje adrese sigurnih kuća

Iako je nadležno Ministarstvo, prema odgovoru koji smo dobile, za potrebe rada svih skloništa u razdoblju od 2018. do 2024. godine utrošilo ukupno 11.406.379,25 eura, nevladine organizacije i udruge koje pružaju smještaj, savjetovanište i sve ostale usluge nužne za osamostaljivanje žrtava i život bez nasilja, **nemaju zatvorenu ili dostatnu financijsku konstrukciju s pomoću državnih sredstava.**

Izuzetno je frustrirajuće što civilne udruge, unatoč tome što svakodnevno spašavaju živote žena i djece žrtava nasilja, moraju same osiguravati dio sredstava za svoj rad, iako se bave osnovnom zaštitom ljudskih prava i pružaju usluge bez kojih te osobe često nemaju drugu opciju.

Otkrivanje adrese sigurne kuće direktno ugrožava živote žrtava nasilja. Iako se dopunama i izmjenama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji i Zakona o socijalnoj skrbi nastojala poboljšati sigurnost žrtava nasilja ne otkrivanjem adresa sigurnih kuća, ono se i dalje događa. Mnoge udruge i skloništa nastoje se zaštititi internim pravilima (*npr. zabrana objavljivanja fotografija skloništa i osoba u njima na društvenim mrežama, upućivanja djece o važnosti anonimnosti njihove nove adrese i sl.*) kao i tehničkim sigurnosnim mjerama (*blindirana vrata, alarmni sistem, zaštitari*) kako žrtve koje su pobjegle od nasilja ne bi ponovno bile suočene s opasnošću i dodatno traumatizirane. **Zaštita privatnosti ovih lokacija ključna je za očuvanje sigurnosti i povjerenja u sustav pomoći.**

[Prvi tekst](#) progovara o nastanku sigurnih kuća kakve danas imamo, a [drugi tekst](#) objašnjava različite modele smještaja žrtava obiteljskog nasilja.